

Covenant & Conversation

FAMILY
EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

Tetsave • תצוה

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.
"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaşım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabbi Sacks

Liderlik, Başkalarına Boşluk Açmak Demektir

Özet

Tetsave, iyi bilindiği gibi, Moşe'nin ismini hiç içermeyen bir peraşadır. Onun yerine tüm spotlar, ağabeyi Aaron'un ve onun işgal ve karakterize edeceği Koen Gadol rolünün üzerine çevrilmektedir.

Koenliğin neden Moşe'ye değil de Aaron'a gittiği konusunda çeşitli sebepler verilmiştir. Bunlardan birine göre Tora bize, hiçbir kişi ve kurumun tümü gücü elinde bulundurması gerektiğini öğretmektedir. **Tüm insani yetkilerin - eğer yozlaşmadan kalması isteniyorsa - denetim ve dengeye ihtiyacı vardır.** Özellikle de, siyasi ve dini liderlik - *keter malhut* (krallık tacı) ve *keter keuna* (Koenlik tacı) daima birbirinden ayrılmalıdır. Moşe, siyasi liderlik ve peygamberlik tacını, Aaron ise Koenlik tacını takmaktaydı. Bu ayrılık, her birinin, diğerini denetlemesine olanak sağlıyordu.

Teori budur. Ancak burada özellikle ilgi çekici olan nokta, bu iş bölümünün, kişisel ilişkiler - ve burada, iki kardeş, Moşe ve Aaron arasındaki ilişkiler - bağlamında nasıl işlediğidir. Tora bu konuda nispeten az şey söylemektedir, ama verdiği ipuçları oldukça büyüleyicidir.

Şemot kitabının başında Tanrı, Moşe'ye, Aaron hakkında "Seni karşılamak üzere çıkıyor ve seni gördüğünde kalpten sevinecek" demişti. Bunlar kulağa basit sözcükler gibi geliyor olabilir, ama aslında olağan olmaktan çok uzaktırlar.

Moşe, Aaron'un küçük kardeşiydi; kendisinden üç yaş daha gençti. Aaron'un, şahsen nail olamadığı liderlik konumuna küçük kardeşinin getirilmesi karşısında birazın ötesinde bir kıskançlık duygusu hissetmesi gayet doğal olurdu. Üstelik Moşe hayatını kendi halkının arasında bile geçirmemişti.

Ama işte, Tanrı "seni gördüğünde kalpten sevinecek" demektedir.

Aaron'un, kardeşinin büyüklüğe yükselişi karşısında sevinme kabiliyeti, Tora'nın şu ana kadar kardeşler arasındaki ilişkiler hakkında anlattıklarının geneli ile karşılaştırıldığında

özellikle çarpıcıdır. Bu anlatım esas olarak, kardeş rekabeti temasının farklı varyasyonlarından oluşan bir küme niteliğindedir: Kayin ve Evel, Yitshak ve Yişmael, Yaakov ve Esav, Yosef ve kardeşleri.

Ama şimdi ikinci sınav gelmektedir ve bu kez sınav Aaron'un değil, Moşe'nindir. **Şimdi Moşe'ye, hiçbir zaman yerine getiremeyeceği bir liderlik şekli - Koenlik - yaratması emredilmektedir ve bununla taltif edeceği kişi, ağabeyidir.**

Acaba Moşe bunu, ağabeyinin vaktiyle kendisine göstermiş olduğu candan cömertliğin aynısıyla yapabilecek midir?

Anlaşılan, bunun cevabı olumludur! O kadar ki, Tora, Tanrı'nın bu onuru Aaron'a bahşedecek kişinin Moşe olması konusundaki ısrarını vurgulamaktadır.

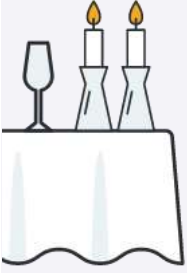
Moşe, başka birinin, kuvvetli yanları kendisinininkilerden farklı olan birinin, rolü kendisinden farklı olacak birinin, halk içinde Moşe'den daha popüler ve halka daha yakın olabilecek birinin - ki Aaron sonunda öyle de olmuştur - halkın liderliğinde pay sahibi olabilmesi için ona bir boşluk açmak üzere ihtiyaç duyulan *tsimtsuma*, yani kendini geri plana çekebilme gücüne, alçakgönüllülüğe sahip olduğunu halka - ve Aaron'un şahsına - göstermelidir.

Tarihçi Doris Kearns Goodwin, Başkan Abraham Lincoln'un, Cumhuriyetçi Parti liderliği için adaylığına muhalefet etmiş olan üç kişiyi kendi kabinesine atamasının hikâyesini anlatır. Kazanması beklenen William Henry Seward daha sonraları onun hakkında "Yüce gönüllülüğü neredeyse insanüstü biri ... Başkan aramızdaki en uygun kişi" demişti.

İnsanın, kendisine rakip olarak görebileceği kişilere yetki vermek üzere bir boşluk yaratması, benzersiz bir karakter tipini gerektirir. Daha öncesinde Aaron bu karakteri Moşe için göstermişken, şimdi Moşe'den, aynısını Aaron için göstermesi beklenmektedir.

Gerçek liderlik, tevazu ve yüce gönüllülüğü içerir. Ego ne kadar küçük olursa, lider o kadar

büyük olur. Moşe'nin, ismini hiç zikretmeyen bu peraşada gösterdiği de budur.

Şabat Sofrası için Tartışma Soruları

1. Moşe ve Aaron hakkındaki bu bilgiyi öğrendikten sonra, sizce bir kişiyi iyi bir lider haline getiren nitelikler nelerdir?
2. Kardeşler arasındaki rekabetten doğabilecek bazı zorluklar nelerdir ve bunların üstesinden nasıl gelinebilir?
3. Tanah'taki diğer kardeş ilişkilerini düşünün. Her bir kardeş çifti arasındaki olumlu ve sıkıntılı dinamiklere örnekler bulabilir misiniz?

Kı saca Peraşa

Tanrı, Moşe'ye, Aaron'un her gün yakmakla görevli olduğu ve akşamdan sabaha kadar yanacak olan Menora'nın ebedi ışığına yakıt olarak Bene Yisrael'e saf zeytinyağı başışlamalarını emretmesini söyler.

Bunun ardından *Bigde Keuna*, yani Koenlik giysileri hakkında genel bilgiler verilir. Her Koen dört giysi giyecektir:

- 1) *Ketonet*; ketenden yapılmış ve tüm bedeni kaplayan bir entari.
- 2) *Mihnasayim*; ketenden yapılmış donlar.
- 3) Koen Gadol için *Mitsnefet* ve normal Koenler için *Migbaat* olarak adlandırılan keten başlıklar.
- 4) *Avnet*; belin etrafına sarılan uzun bir kuşak.

Bunlara ek olarak Koen Gadol dört özel giysi daha giyecektir:

- 5) *Efod*; mavi, mor ve kırmızı tonlarına boyanmış yün ve ayrıca keten ve altın ipliklerden yapılmış, önlüğe benzeyen, ama bedenin arka tarafına takılan askılı, dekoratif bir giysi.
- 6) *Hoşen*; Yisrael'in on iki kabilesini temsil eden on iki değerli taşla süslenmiş bir göğüslük.
- 7) *Meil*; eteklerinde altın çıngraklar ve nar şeklinde dekoratif örgüler bulunan mavi yünden bir üstlük.
- 8) *Tsits*; üzerine "A-Şem İçin Kutsal" sözlerinin işlenmiş olduğu altın bir alın levhası.

Tetsave peraşası ayrıca, Aaron ve oğullarının - Nadav, Aviu, Elazar ve İtamar - Koenlik görevine atanmalarını temsil eden yedi günlük bir seremoninin ayrıntılı talimatlarını da içermektedir. Peraşanın sonunda, *ketoret*, yani tütsü yakmak için kullanılacak olan altın *Mizbeah*'ın (sunak) nasıl yapılacağına dair talimatlar yer almaktadır.

Peraşadan Simalar

Aaron: Ellerimi yukarı kaldırarak, bereketin akışı için bir kanal oluyorum. Hizmete hazır halde, Mişkan'ın içine giriyorum.

Aaron'un Oğulları: Koenlerin geleceğiyiz biz; neyin doğru olduğunu öğreneceğiz. Korbanları getirmeye yardımcı olacak, ateşi biz yakacağız.

Hoşen Mişpat: On iki taş bir arada; şevatim (kabileler) kucaklaşıyorlar. Kutsal bir yeri temsil ediyorum, Koen Gadol'un göğsünde.

Menora: Dans eden bir alev, hiç kesilmeyen. Şamdanın altın kollarında, bir barış fısıltısı.

Peraşadan Felsefe

Moşe ve Aaron arasındaki ilişki, liderlik ve tevazu konusunda etkili bir ders sunmaktadır. Moşe liderlik rolü aldığı zaman Aaron bunu sevinçle karşılamıştır. Bu tepki, özellikle de Tora boyunca gördüğümüz ve sürekli tekrarlanan kardeşler arası rekabet teması karşısında dikkate değer niteliktedir. Kıskançlık bir yana, Aaron, Moşe'nin liderliği nedeniyle gerçek bir mutluluk sergilemiş, Tanah'ta olumlu kardeş ilişkilerine ender bir örnek oluşturmuştur.

Rabi Sacks bu dinamiği, gücü sadece elde tutmayı değil, başkalarının kuvvetli yanlarını tanıyarak gücü onlarla da paylaşmayı gerektiren gerçek liderliğin bir modeli olarak öne çıkarmaktadır. Gerçek liderlik alçakgönüllülüğü ve başkalarını önemli rollere yükseltmeye gönüllü olmayı içerir - bu roller bazen sizinkinden daha prestijli veya daha güçlü olduğu zaman bile. Moşe de *peraşamızda* Aaron'u Koen Gadol olarak atamakta, ağabeyini olağanüstü bir manevi liderlik konumuyla yetkilendirmek suretiyle kendi tevazuunu ortaya koymaktadır. Bu karşılıklı saygı ve destek, liderlerin nasıl hareket etmesi gerektiğine dair zaman üstü bir örnek görevi görür. Günün sonunda, en etkili liderler, başkalarının parlayabilmesine olanak tanıyanlardır.

Peraşayla Oyun

Haydi, "Geminin Kaptanları" oyununu oynayalım!

Odanın farklı köşelerini Mişkan'daki çeşitli kısımlar olarak belirleyin. 1 numaralı köşe Kodeş Akodaşım olabilir. 2 numaralı köşe *Mizbeah* olabilir vs. Lider, Mişkan'daki yerlerden birini yüksek sesle söyleyince herkes o köşeye koşacak. Oyundaki dönüm noktası, işin içine ikinci bir lider soktuğumuz zaman gelecek.

0 aşamada iki lider sorumlu olacak ve her biri aynı anda Mişkan'daki bir yeri yüksek sesle söyleyecek. Amaç, her iki liderin de aynı anda seslenip, uyum içinde Mişkan'ın aynı kısmını söylemesi. Ancak iki lider arasında mükemmel bir uyuma ulaşmak zorlu bir sınav olabilir. Oyuncular hemen adapte olup, liderlerin çağrılarını doğrultusunda doğru köşeye koşacaklar, ama tabii ki iki liderin duyurduğu köşeler sadece bazı zamanlarda aynı olacaktır.

Peraşadan Bilmece

S. Hangi *mitsvat ase* (yap şeklindeki bir *mitsva*) tarihte sadece dokuz kez (veya belki sadece yedi kez) yerine getirilmiştir?

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Pratiğe

Başka bir kişinin parıldamasına olanak sağlamak üzere bir boşluk açmak, aslında basit ve önemsiz olmalıdır. Ama bunu söylemek, yapmaktan daha kolaydır. Bazı zamanlarda spot ışığını başkasıyla paylaşmak veya liderlik görevlerinden bazılarını başkalarına devretmek karmaşık olabilir - özellikle de eğer liderlik etmeyi seviyorsanız.

Başkaları için boşluk yaratmanın (bir yandan kendi yerinizin önemini de gözden kaçırmayarak) ilk adımı bir zihniyet değişikliğidir.

Gerçek liderlik, başkalarından üstün olmakla değil, çevrenizdeki kişilere yol göstermekle ve onların gelişimine katkıda bulunmakla ilgilidir. Liderlik aktif bir şekilde dinlemek, çevrenizdeki insanların hedef ve kabiliyetlerini tespit etmek ve onların mükemmelliğe ulaşmaları için fırsatlar sunmaktır.

- Hangi alanda özellikle iyi olduğunuzu söyleyebilirsiniz?
- Şimdi yakın arkadaşlarınızdan veya aile fertlerinizden birini düşünün. Onlar hangi konuda başarı gösteriyorlar? Sizin özellikle takdir ettiğiniz yetenek ve becerileri var mı?

Peraşa Anlatısı

Süper İkili

Bir zamanlar, deniz kıyısındaki kuytu bir köyde, Mayim ve Yamit adlı iki kız kardeş yaşırdı. Denizi severler ve sık sık okyanusa açılma hayalleri kurarlardı. Bir gün bu büyük maceralarına atılmaya karar verdiler ve böylece küçük ve pek de dayanıklı olmayan yelkenli tekneleriyle denize açıldılar.

Aniden kara bulutlar toplanmaya başladı ve şiddetli bir fırtına koptu. Dalgalar teknelerini bir o yana bir bu yana savuruyordu ve kız kardeşler korkmaya başlamışlardı.

Çok cesur ve güçlü olan Mayim tüm gücüyle teknenin yönünü değiştirmeye çalıştı, ama fırtına çok kuvvetliydi. Çok zeki olan Yamit bunun yerine daha güvenli bir güzergâh bulmak için harita ve pusulasına başvurmaya çalıştı, ama yağmur görüşü çok kısıtlı hale getirmişti. Korku ve güvensizlik hisseden kız kardeşler, fırtınadan sağ salim çıkabilmek için birlikte çalışmalarını gerektiğini anlamışlardı.

Mayim "Yamit, bize yol göstermek için bilgini kullan" dedi ve Yamit, "Mayim, doğru güzergâhı koruyabilmek için güç ve cesaretini kullan" diye cevap verdi.

Yamit'in parlak fikirleri ve Mayim'in cesareti sayesinde kız kardeşler bir ekip halinde hareket ettiler. Yamit büyük dalgalardan kaçınabilmek için en iyi rotayı tespit etti ve Mayim dümeni kararlılıkla kullanarak o rotada ilerledi. Yavaş ama emin bir şekilde fırtınanın içinden çıkabilecekleri bir yol görmeye başlamışlardı.

Gördükleri gibi, bulutlar dağılmaya ve deniz tekrar sakinleşmeye başladı. Kız kardeşler, el birliği ile fırtınanın üstesinden geldiklerinin bilinciyle birbirlerine gülümsediler.

Güven içinde sahile vardıklarında tüm köy halkı onları sevinçle karşıladı. Mayim ve Yamit sadece fırtınalı denizde yollarını bulmakla kalmamış, becerilerini birleştirerek her türlü zorlukla baş edebileceklerini de öğrenmişlerdi.

O günden sonra, en cesur ve en zeki denizci kız kardeşler olarak tanındılar. Artık herhangi bir macerayla, birlikte, bir ekip olarak, yüzleşmeye her zaman hazır dılar.

Peraşadan Düşünceler

Siz Ne Yaptı nı z?

Eğer size ve iyi bir arkadaş nı za aynı liderlik pozisyonu önerilseydi, sorumlunun kim olacağı na nası l karar verirdiniz? Bir ekip halinde liderlik etmek için aranı zda nası l bir iş bölümü yaptı nı z?

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

C. Mişna (Yoma 3:5), Rabi Meir'e göre yalnızca 7 kez veya diğer Hahamlara göre yalnızca 9 kez yapılmış olan *para aduma* (kızıl inek) *mitsvasını* ele alır. Maşiah geldiğinde bu *mitsva* bir kez daha yerine getirilecektir.

David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.

Facebook Twitter Instagram YouTube | RABBISACKS.ORG